

Godišnji izvještaj o radu

2024

NVO Eko-tim

Rožajska, 5. Podgorica, Zip Code: 81000, Montenegro

E-mail: office@ecoteam.me

Web: <https://ecoteam.me/po%C4%8Detna>

Facebook: <https://www.facebook.com/ecoteammne>

Instagram: ngoecoteam

LinkedIn: NGO Eco-team

Twitter: @ngo_eco

You tube: www.youtube.com/channel/UCjpboKWO3KmKDtsun5d5CQ

ECO-TEAM
ENVIRONMENTAL PROTECTION

O nama

Misija: Misija NVO Eko-tim je zaštita životne sredine i održiva upotreba prirodnih resursa kroz aktivnosti javnog zastupanja u izradi javnih politika, edukacije javnog i privatnog sektora, te uključivanja javnosti u procese donošenja odluka

Vizija: Ekološko, ekonomsko i socijalno blagostanje crnogorskog društva

Projekti:

Nevladina organizacija Eko-tim je realizovala brojne projekte kroz svoja tri programa: (i) program za zaštitu životne sredine, (ii) program za klimu i energiju i (iii) program za osnaživanje mladih. U nastavku je dat pregled ključnih sprovedenih aktivnosti u 2024. godini u odnosu na tekuće i realizovane projekte.

Program za zaštitu životne sredine

Projekat: Ka očuvanju biodiverziteta i jačanju upravljanja zaštićenim područjem rijeke Cijevne

Cilj projekta je očuvanje biodiverziteta i održivo korišćenje prirodnih resursa rijeke Cijevne kroz unapređenje upravljanja zaštićenim područjem.

Tokom 2024. godine, realizovane su sljedeće aktivnosti:

- Javna kampanja informisanja građana/nki o vrijednostima kanjona rijeke Cijevne realizovana je posredstvom društvenih medija. Prethodno razvijeni, kratki informativno-edukativni vide-i o biljnim i životinjskim vrstama i drugim specifičnostima Spomenika prirode „Kanjon Cijevne“ i vizuelni proizvodi nastali na bazi nalaza socio-ekonomske analize objavljeni su na društvenim mrežama Eko-tima u cilju informisanja i podizanja svijesti građana/nki o vrijednostima kanjona rijeke Cijevne i važnosti uspostavljanja funkcionalne zaštite ovog područja.

Razvijeni video materijali, predstavljeni su u poglavlju „Video materijali u 2024. godini“ na kraju godišnjeg izvještaja.

Projekat: Smanjenje ilegalne eksploatacije prirodnih resursa

Cilj projekta je smanjenje korupcije u oblasti eksploatacije prirodnih resursa, kroz unapređenje kaznene politike u oblasti zaštite prirodnih resursa, promociju transparentnosti u radu državnih institucija i podizanje svijesti i promociju aktivizma kod građana/nki i mladih.

Tokom 2024. godine, realizovane su sljedeće aktivnosti:

- Razvijena je *Analiza krivične odgovornosti u oblasti ilegalne eksploatacije prirodnih resursa*. Pomenutim dokumentom, analizirane su presude devet osnovnih sudova u Crnoj Gori sa ciljem utvrđivanja vrste i učestalosti krivičnih djela iz domena zaštite životne sredine i procjene kaznene politike targetiranih sudova u ovoj oblasti;
- Za potrebe analize, realizovano je niz intervjuja sa predstavnicima sudskih, tužilačkih i javnih vlasti. Cilj intervjuja bio je da se od predstavnika pomenutih organa vlasti dobiju mišljenja u vezi sa kvalitetom kaznene politike iz oblasti zaštite prirodnih resursa i identifikuju izazovi i problemi sa kojima se ove institucije suočavaju kroz obavljanje aktivnosti na zaštiti prirodnih resursa.

Projekat: Povećanje kapaciteta skladištenja gasova sa efektom staklene bašte u tresetištima dinarskog krša

Ovaj projekat se fokusira na kritično očuvanje i restauraciju karstnih tresetišta u Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori.

Tokom 2024. godine, realizovane su sljedeće aktivnosti:

- Od 5 – 6. oktobra, 2024. godine, održane su dvije edukativne radionice „Tresetišta – zaboravljeni heroji prirode“ u kojima je učestvovalo 50 učenika i četiri nastavnika OŠ Sutjeska i OŠ Oktoih iz Podgorice. Edukativne radionice promovišu pristup učenju, poznatiji kao „škole u prirodi“, u okviru kojeg, djeca kroz igru i na zabavan način stiču nova znanja i vještine;
- U Podgorici je 1. oktobra u organizaciji Eko-tima održana radionica pod nazivom „Održivi pristupi očuvanju i obnovi tresetišta u Crnoj Gori: razumijevanje, razvoj i kolaboracija“. Fokus radionice bio je na razumijevanju značaja tresetišta i mogućnosti kreiranja poslovnih prilika kroz njihovu zaštitu. Radionica je okupila predstavnike lokalnih zajednica, eksperte, nevladine organizacije i privatni sektor.

Radionica: „Održivi pristupi očuvanju i obnovi tresetišta u Crnoj Gori: razumijevanje, razvoj i kolaboracija“, Podgorica, oktobar 2024. godine

- U periodu od maja do oktobra, Eko-tim je u saradnji sa Udrugom Dinarica, a uz stručnu pomoć eksperta za edukaciju organizovao šest online obuka za nastavnike OŠ Sutjeska i OŠ Oktoih iz Podgorice. Na obukama je učestvovalo 6 nastavnika iz dvije pomenute škole. Na obukama su pokrivena sljedeća tema:
 - Uvod u projekat i iskustveno učenje
 - Tresetišta – ekološki značaj i vrijednosti
 - Tresetišta i klimatske promjene
 - Učenje kroz igru
 - Aktivno učešće građana i evaluacija radionica u prirodi
 - Aktivno učešće građana – dijeljenje iskustva i mentorstvo
- U saradnji sa Udrugom Dinarica, razvijen je priručnik za otkrivanje tresetišta kroz igru i istraživanje. Priručnik je namijenjen za nastavnike predmetne nastave osnovnih škola i njihovih učenika u ključnim tresetnim regijama, Livanjskom Polju u Bosni i Hercegovini i Skadarskom jezeru u Crnoj Gori. Cilj ovog priručnika, nije samo obrazovati jednu generaciju učenika, nego osmisliti alate koji bi edukaciju o tresetištu, klimatskim promjenama i ulozi tresetišta u ublažavanju klimatskih promjena učinili održivom i za buduće generacije.
- Razvijena je serija edukativnih video materijala o tresetištima Skadarskog jezera i Livanjskog polja. Razvijeni videi, predstavljeni su u poglavlju „Video materijali u 2024. godini“ na kraju godišnjeg izvještaja.

Projekat: Uklanjanje barijere iz rijeke Cijevne

Cilj projekta je unaprijediti ekološki status rijeke Cijevne.

- Eko-tim je, u saradnji sa Upravom za vode, inicirao uklanjanje nelegalne barijere iz korita rijeke Cijevne s ciljem unapređenja hidromorfoloških i ekoloških uslova, čime bi se poboljšao status salmonidnih vrsta riba;
- Izrađen je Elaborat o uklanjanju barijere, te dobijena dozvola za uklanjanje od strane inspekcije za vode. Do uklanjanja barijere nije došlo zbog otpora mještana.

Barijera na rijeci Cijevni, Tuzi, april 2024

Projekat: Inicijativa zajedno za rijeke

Eko-tim u okviru regionalne Inicijative zajedno za rijeke, koja je prevođena od strane globalne organizacije za zaštitu prirode The Nature Conservancy, radi na zagovaranju zaštite rijeka: Čehotine, Mrtvice, Morače i Bistrice (Đalovića klisura). Tokom 2024. godine, sprovedene su sljedeće aktivnosti:

- Pripremljen je Plan jačanja kapaciteta za zaštićena područja u Crnoj Gori. Ovaj plan definiše se kao sveobuhvatan skup strategija i aktivnosti usmjerenih na jačanje individualnih, institucionalnih i društvenih sposobnosti potrebnih za stvaranje reprezentativne i funkcionalne mreže zaštićenih područja. Cilj ovakvog plana je rješavanje kritičnih slabosti u upravljanju, suočavanje sa ključnim prijetnjama po zaštićena područja, i unapređenje podržavajućeg okruženja unutar sistema zaštićenih područja;
- Pripremljen je Vodič o održivom turizmu i upravljanju posjetiocima i pritiscima u Đalovića klisuri. Ovaj dokument ucrtava put zaštićenog područja Spomenika prirode Đalovića klisura ka njegovoj lijepoj budućnosti, da se izborom turizma kao pokretača održivog razvoja osigura proklamovana zaštita njegovih prirodnih vrijednosti, a turistička ponuda kao brend na duge staze bude prepoznata i odabirana na tržištu kao održiva i odgovorna;

- Organizovana je škola mušičarenja za mlade iz opštine Pljevlja. Škola mušičarenja je organizovana tokom juna. Školu je pohađalo 10 učesnika. Obrazovni program je obuhvatao i teorijska i praktična predavanja. Posljednjeg dana programa organizovano je takmičenje za mlade učesnike škole. Tom prilikom, 5 najboljih učesnika dobilo je osnovnu opremu za mušičarenje, dok su ostali učesnici dobili utješne nagrade.

Polaznici škole mušičarenja, Pljevlja, jun 2024. godine

- U martu 2024. godine, Skupština opštine Bijelo Polje, po inicijativi Eko-tima, donijela je odluku o zaštiti gornjeg toka rijeke Bistrice (Đalovića klisure). Na taj način zaštićeno je oko 400 hektara ovog područja;
- U decembru 2024. godine, Skupština opštine Bijelo Polje donijela je Odluku o osnivanju Agencije za upravljanje prirodnim resursima Bijelog Polja. Ova odluka je donesena uz podršku Eko-tima i TNC-a;
- Tokom 2024. godine, Eko-tim je realizovao niz zagovaračkih aktivnosti i saradnje sa institucijama u cilju zaštite rijeka i prirodnih resursa. Održani su sastanci sa predsjednicima opština Pljevlja, Kolašin i Bijelo Polje, pri čemu je najveći napredak ostvaren u Bijelom Polju i Kolašinu. Ipak, opština Pljevlja je pokazala nedovoljnu

spremnost za saradnju, te je fokus zagovaračkog rada preusmjeren na Prostorni plan Crne Gore kako bi se zaštita rijeke Čehotine institucionalizovala.

Program za klimu i energiju

Projekat: Koraci ka pravednoj tranziciji u Pljevljima

Cilj projekta je osigurati sigurnu i stabilnu budućnost Pljevalja zahvaljujući dobro isplaniranom, transparentnom i inkluzivnom procesu pravedne tranzicije.

Tokom 2024. godine, realizovane su sljedeće aktivnosti:

- Razvijen je dokument: *Analiza tranzicionih izazova, uticaj tranzicije na klimatski neutralnu ekonomiju, uključujući socijalnu, ekonomsku i dimenziju zaštite životne sredine*. Analizom su identifikovani i opisani socijalni, ekonomski i ekološki uticaji tranzicije na niskouglednu ekonomiju. Nalazi analize podijeljeni su sa Kancelarijom za održivi razvoj sa ciljem njihovog korišćenja u izradi Plana pravedne tranzicije. Nadalje, nalazi su korišćeni kao materijali za pripremu treninga za manje razvijene OCD iz Pljevalja u cilju unapređenja znanja i kapaciteta OCD-a. Naposljetku, nalazi analize iskorišćeni su kao podloga za implementaciju „evidence based“ javne kampanje u cilju informisanja i unapređenja svijesti javnosti.
- Istraživanje u formi dubinskih intervju sa zaposlenima u Rudniku uglja i Termoelektrani završeno je u 2024. godini. Ciljna grupa istraživanja bili su zaposleni u Rudniku uglja i Termoelektrani, međutim, tokom istraživanja, fokus je bio stavljen na ženama, kao jednoj od najranjivijih kategorija u procesu pravedne tranzicije. Istraživanja su poslužila prikupljanju podataka o stavovima zaposlenih u vezi sa pravednom tranzicijom pljevaljskog regiona. Rezultati dubinskih intervju, korišćeni su u istu svrhu, u kojoj su korišćeni i nalazi *Analize tranzicionih izazova, uticaj tranzicije na klimatski neutralnu ekonomiju, uključujući socijalnu, ekonomsku i dimenziju zaštite životne sredine*.
- U maju, organizovan je trening za predstavnike organizacija civilnog društva iz Pljevalja, sa ciljem jačanja kapaciteta i znanja OCD u vezi sa pravednom tranzicijom. Na treningu su predstavljeni nalazi *Analize tranzicionih izazova, uticaj tranzicije na klimatski neutralnu ekonomiju, uključujući socijalnu, ekonomsku i dimenziju zaštite životne sredine* i rezultati dubinskih intervju sa zaposlenima u Rudniku uglja i Termoelektrani. Tokom treninga prisutni su imali priliku da se upoznaju sa statusom Crne Gore u pogledu EU integracija i obavezama iz paketa za energiju i klimu. Dodatno, učesnicima treninga, podijeljen je i edukativni materijal o pravednoj tranziciji, koji je prethodno razvijen;

Trening za predstavnike organizacija civilnog društva iz Pljevalja, Pljevlja, maj 2024.godine

- Tokom aprila mjeseca, izrađen je edukativni materijal, brošura o pravednoj tranziciji. Brošura je uključila sve relevantne činjenice o pravednoj tranziciji i važnosti njenog sprovođenja. Tekst brošure je jezično i stilski pojednostavljen i jasno prikazuje apstraktne informacije koje se vežu za pravednu tranziciju, obezbjeđujući čitljivost i razumljivost sadržaja.
- Konferencija: *“Od vizije do realnosti: Pravedna tranzicija opštine Pljevlja - Šta dalje?* organizovana je u Pljevljima u julu mjesecu. Konferencija je okupila ključne aktere iz oblasti energetike, održivog razvoja, lokalne zajednice i privrede, a diskusija sa ciljem razmjene ideja, iskustava i strategija za pravednu tranziciju opštine Pljevlja, omogućena je kroz organizaciju tri panela, i to kroz panel (i): Pravedna tranzicija iz perspektive regiona uglja, panel (ii): Ekonomski izazovi i razvojne prilike u pravednoj tranziciji i panel (iii): Kako finansirati pravednu tranziciju i održive inicijative?.

Konferencija „Od vizije do realnosti: Pravedna tranzicija opštine Pljevlja - Šta dalje?“, Pljevlja, jul 2024.godine

- Javna kampanja informisanja i unapređenja svijesti javnosti Pljevalja sprovedena je putem društvenih mreža i kroz stalni medijski angažman, odnosno putem saopštenja za medije i nastupima u medijima. Javna kampanja, obuhvatila je produkciju vizuelnih proizvoda, odnosno, kratkih video snimaka, animacija i statičnih vizuala sa ciljem promovisanja važnosti pravovremenog planiranja pravedne tranzicije, ženskog preduzetništva i rezultata dubinskih intervjua. Tokom javne kampanje, korišćeni su alati digitalnog marketinga, sa ciljem povećanja vidljivosti kampanje.

Razvijeni videi, predstavljeni su u poglavlju „Video materijali u 2024. godini“ na kraju godišnjeg izvještaja.

Projekat: Energetskom tranzicijom do ubrzanog ekonomskog i ekološkog razvoja Crne Gore V

Cilj projekta je da doprinese kreiranju javne politike za bržu dekarbonizaciju i energetsku tranziciju u Crnoj Gori.

Tokom 2024. godine, realizovane su sljedeće aktivnosti:

- U februaru je snimljen je film o zagađenju vazduha koji je dijeljen putem društvenih mreža. Film „Glas za čist vazduh“ nije bio samo poziv na akciju, već i podsjećanje lokalnih i nacionalnih vlasti na odgovornost prema sopstvenim građanima. Ovaj film apeluje na nadležne da preduzmu konkretne korake ka očuvanju životne sredine i dobrobiti građana;
- U martu je organizovana konferencija: „Energetska tranzicija u Crnoj Gori: Dostignuća, vizija i perspektiva održive energetske budućnosti Crne Gore“. Fokus konferencije bio je na diskusiji o ključnim aspektima energetske tranzicije, sa posebnim akcentom na uticaj CO2 naknada i implementaciju mehanizma za prilagođavanje granice ugljenika (CBAM) na energetske sektor Crne Gore. Pored toga, posebna pažnja je posvećena pravednoj tranziciji i socijalnoj dimenziji tranzicije, istražujući kako osigurati da energetska transformacija bude inkluzivna i pravedna za sve građane. Konferencija je okupila stručnjake, donosioce odluka, predstavnike civilnog društva i poslovne zajednice kako bi zajednički razmotrili izazove i mogućnosti koje donosi energetska tranzicija.

Konferencija: Energetska tranzicija u Crnoj Gori: Dostignuća, vizija i perspektiva održive energetske budućnosti Crne Gore“, Podgorica, mart 2024. godine

Projekat: Energetskom tranzicijom do ubrzanog ekonomskog i ekološkog razvoja Crne Gore VI

Cilj projekta je ubrzati proces dekarbonizacije u Crnoj Gori kroz učešće u izradi Plana pravedne tranzicije za region Pljevalja i jačanje javne svijesti i razumijevanje principa pravedne tranzicije.

Tokom 2024. godine, realizovane su sljedeće aktivnosti:

- U Pljevljima je u julu održana radionica gdje su predstavnici Opštine Pljevlja, EPCG, Termoelektrane Pljevlja, Rudnika uglja, nevladinih organizacija i medija razmijenili mišljenja o procesu pravedne tranzicije u regionu Pljevalja. Diskutovano je o inicijativi za izradu Plana pravedne tranzicije, uz definisanje specifičnih preporuka i identifikovanje problema u vezi sa razvojem ekonomskih aktivnosti. Ove preporuke će poslužiti kao važan input za donosiocima odluka pri pripremi konačnog Plana pravedne tranzicije;
- U septembru je uz podršku Platforme za pravednu tranziciju, podnijeta Vladi Crne Gore inicijativa za pripremu Plana pravedne tranzicije u skladu sa EU praksama;
- U oktobru je Ministarstvu ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera i Eko-fondu podnijeta inicijativa za osnivanje namjenskog fonda za pravednu tranziciju u okviru Eko-fonda;
- Razvijen je edukativni materijal o pravednoj tranziciji. Brošura sadrži sve relevantne informacije o pravednoj tranziciji i značaju njene primjene i jasno definiše pojam pravedne tranzicije i njene ciljeve;
- Razvijena je analiza koja je identifikovala ključne izazove s kojima se region Pljevlja suočava u kontekstu pravedne tranzicije, kao i načine na koje tranzicija može doprinjeti socio-ekonomskom razvoju Pljevlja. Analiza je obuhvatila potencijalne ekonomske koristi, uključujući otvaranje novih radnih mjesta i razvoj novih industrija. Takođe, ukazano je na moguće rizike od zastoja u ovom procesu. Ova analiza predstavlja osnovu za dalji razvoj aktivnosti koje će motivisati donosioca odluka da pokrenu pripremu Plana pravedne tranzicije.

Projekat: Dekarbonizacijom do održivog i stabilnog elektroenergetskog sistema Crne Gore

Tokom 2024. godine, realizovane su sljedeće aktivnosti:

- Edukativni materijal o pravednoj tranziciji uspešno je razvijen u formi brošure. Brošura sadrži jasne i pojednostavljene informacije o pravednoj tranziciji, njenom značaju i koristima za zajednicu, ekonomiju i životnu sredinu. Brošura je dizajnirana,

odštampana i distribuirana građanima Pljevlja. Ovaj materijal je povećao svijest o značaju pravedne tranzicije i njenim potencijalnim pozitivnim efektima;

- Sprovedena je kampanja javnog informisanja o pravednoj tranziciji. Kampanja je koristila statičke vizuale i video kako bi prikazala koristi pravedne tranzicije za ekonomiju, socijalni aspekt i životnu sredinu. Sadržaj kampanje bio je distribuiran putem društvenih mreža, čime je obezbijedena maksimalna vidljivost i angažman šire zajednice. Kampanja je efikasno podigla svijest među građanima, povećavajući njihovu podršku i učešće u aktivnostima pravedne tranzicije;
- Održana je radionica sa članovima Platforme za pravednu tranziciju. Tokom radionice razmijenjena su mišljenja o procesu pravedne tranzicije u Pljevljima, a diskutovano je o pripremi pozicionog dokumenta i definisanju specifičnih preporuka za njegov razvoj. Radionica je istakla ključne socio-ekonomske izazove i ekološke probleme, naglašavajući hitnu potrebu za izradom sveobuhvatnog Plana pravedne tranzicije.

Sastanak Platforme za pravednu tranziciju , Pljevlja, jun 2024. godine

- Pripremljen je pozicioni dokument o pravednoj tranziciji. Ovaj dokument zagovara hitnu akciju u vezi sa izradom Plana pravedne tranzicije, rješavajući socio-ekonomske izazove u Pljevljima, poput migracija, ograničenih mogućnosti za zapošljavanje, degradacije životne sredine i lošeg kvaliteta vazduha. Pozicioni dokument je podijeljen sa Radnom grupom za pravednu tranziciju i Nacionalnim savjetom za

održivi razvoj, s ciljem da utiče na donosiocima odluka i podstakne razvoj održivog i pravednog plana tranzicije za region.

- Praćeni su projekti eksploatacije uglja u opštini Pljevlja, fokusirajući se na rizike povezane sa otvaranjem novih rudnika. Pripremljeni su izvještaji koji dokumentuju ove aktivnosti i procjenjuju ekološke i zdravstvene uticaje rudarenja uglja.

Projekat: Podrška za ubrzanje implementacije obnovljivih izvora energije u opštini Nikšić

Cilj projekta je ubrzanje primjene obnovljive energije u opštini Nikšić.

Tokom 2024. godine, realizovane su sljedeće aktivnosti:

- Ekspertski tim finalizovao je pripremu studije „Mapiranje potencijala solara i vjetra na teritoriji opštine Nikšić“.
- U februaru je u Podgorici organizovana panel diskusija na kojoj su predstavljeni rezultati studije "Mapiranje potencijala solara i vjetra na teritoriji opštine Nikšić". Ovaj događaj okupio je stručnjake i lidere u oblasti obnovljivih izvora energije, koji su razmjenjivali mišljenja i stavove o izazovima i mogućnostima razvoja obnovljivih izvora energije u Crnoj Gori. Na panelu su predstavljeni razvijeni scenariji niskog konflikta i mapirani prostori i lokacije sa najvećim potencijalom za razvoj solarnih i vjetroelektrana, uz minimalni ekološki i društveni uticaj.

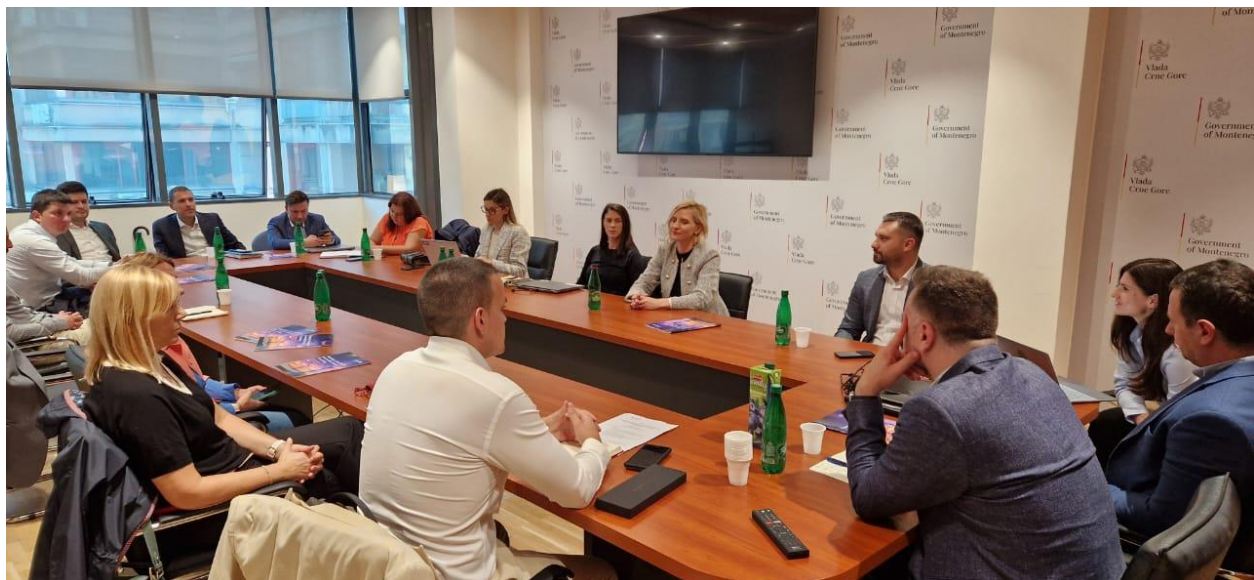
Panel diskusija: "Predstavljanje rezultata pametnog mapiranja lokacija za projekte obnovljivih izvora energije u opštini Nikšić", Podgorica, februar 2024. godine

Projekat: Izrada nacionalne studije za identifikaciju lokacija s visokim razvojnim potencijalom i niskim ekološkim i društvenim konfliktom za razvoj solarnih i vjetroelektrana - Montenegro Energy Growth and Acceleration (MEGA)

Cilj projekta je da se podrži tranzicija ka obnovljivim izvorima energije, te podrži proces dekarbonizacije energetskog sektora na ekološki i društveno prihvatljiv način.

Tokom 2024. godine, realizovane su sljedeće aktivnosti:

- Tokom septembra i oktobra formirani su glavni ekspertske tim i tim za reviziju podataka. Timovi su sastavljeni od eminentnih stručnjaka iz oblasti energetike, prostornog planiranja, zaštite životne sredine, društvenih nauka i dr.
- U oktobru je održan prvi sastanak Savjetodavnog odbora, sastavljenog od predstavnika relevantnih nacionalnih, regionalnih i međunarodnih institucija u oblasti energetike, prostornog planiranja, zaštite životne sredine i finansija, koji će tokom trajanja projekta davati smjernice i omogućiti da se potencijal studije iskoristi kroz implementaciju njenih rezultata u nacionalne politike. Organizacijom Savjetodavnog odbora zvanično je i počeo projekat;

Sastanak Savjetodavnog odbora, oktobar 2024. godine, Podgorica

- U decembru je razvijena mapa ograničenja i prateći izvještaj. Mapom ograničenja, isključene su lokacije, koje uslijed zakonskih i biofizičkih ograničenja nisu pogodne za razvoj projekata solarne i vjetro energije;
- Potpisan je Memorandum o saradnji sa Ministarstvom prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine u cilju formalizovanja međusobne saradnje, čija je svrha olakšavanje izrade i implementacije nacionalne studije o pozicioniranju solarnih i vjetroelektrana u Crnoj Gori;

- Potpisan je Memorandum o saradnji sa Ministarstvom energetike Crne Gore u cilju formalizovanja međusobne saradnje, čija je svrha olakšavanje izrade i implementacije nacionalne studije o pozicioniranju solarnih i vjetroelektrana u Crnoj Gori.

Projekat: Generate

Cilj projekta je identifikacija društvenih, prostornih i političkih nejednakosti koje dovode do energetske nepravde i inicijativa koje se odnose na rast nisko-ugljenične proizvodnje u manje razvijenim regijama i zajednicama.

Tokom 2024. godine, realizovano je sljedeće:

- Tokom 2024. godine, Eko-tim je pripremio izvještaj „Analiza politika na nacionalnom nivou”, fokusiran na energetske tranziciju, zaštitu životne sredine, rodnu ravnopravnost i održivi razvoj. Izvještaj je baziran na analizi zakonskih okvira, institucionalnih izvještaja, ekspertskih analiza i dokumenata pribavljenih kroz Zakon o slobodnom pristupu informacijama.

Projekat: Izrada studije izvodljivosti instalacije krovnih fotonaponskih panela u javnim školama u Crnoj Gori

Projekat ima za cilj da procijeni izvodljivost instalacije krovnih fotonaponskih (PV) sistema u javnim školama širom Crne Gore. Glavni ciljevi su procjena trenutnog energetskeg tržišta, analiza regulatornog okvira, procjena pogodnih poslovnih modela, evaluacija finansijske izvodljivosti, sprovođenje tehničkih procjena i uključivanje relevantnih zainteresovanih strana.

Tokom 2024. godine, realizovano je sljedeće:

- Pripremljena je studija izvodljivosti za instalaciju krovnih fotonaponskih (PV) sistema u javnim školama u Crnoj Gori. Studija izvodljivosti pokazuje da su krovni fotonaponski (PV) sistemi praktično, održivo i finansijski isplativo rješenje za javne škole u Crnoj Gori.

Program za osnaživanje mladih

Projekat: *Panda Labs Achievers: Youth for a Just Energy Transition (PLAY JET)*

Cilj projekta je unaprijediti znanje srednjoškolaca iz Istočne Evrope (Bugarska, Srbija, Sjeverna Makedonija i Crna Gora) o klimatskim promjenama i izazovima pravedne tranzicije, osnažiti njihovo aktivnije uključivanja u procese kreiranja politika i rješavanja problema u zajednici i podsticanja inovativne kulture u regionima uglja.

Tokom 2024. godine, realizovane su sljedeće aktivnosti:

- Od aprila do oktobra realizovana su dva edukativna programa za učenike Gimnazije „Tanasije Pejatović“ i Srednje stručne škole iz Pljevalja u kojima je učešće uzelo ukupno 120 mladih. Edukativni program se sastojao od deset edukativnih modula. Neki od modula, bili su: ekosistemi, klimatske promjene, održivi razvoj, izazovi pravedne tranzicije, zeleno preduzetništvo, itd.;
- Hakaton „Youth4Green“ održan je u periodu od 1. do 2.juna u hotelu Pearl Beach Resort u Čanju. Ukupno 60 mladih iz Pljevalja uzelo je učešće na hakatonu. Tokom dva radna dana, devet timova, sastavljenih od učenika Gimnazije „Tanasije Pejatović“ i Srednje stručne škole, razvijalo je svoje ideje na temu zelene ekonomije. Na osnovu ocjena stručnog žirija, tim „Trash2Treasure“ osvojio je prvo mjesto;

Hakaton „Youth4Green“, jun 2024. godine, Čanj

- Događaj „Mladi za bolju budućnost Pljevalja“, održan je 31. maja u hotelu Pearl Beach Resort u Čanju. Na događaju je učestvovalo 60 mladih iz Pljevalja. Cilj događaja bio je doprinos boljoj saradnji i zajedničkom djelovanju mladih iz Pljevalja.

“Mladi za bolju budućnost Pljevalja”, maj 2024. godine, Čanj

- Događaj „Mladi kao zagovarači održivih rješenja“ održan je 22. novembra u hotelu Onogošt u Nikšiću. Na događaju je učestvovalo 50 mladih iz Pljevalja. Cilj događaja bio je da pruži mladima znanje o javnim politikama i javnom zagovaranju, doprinoseći na taj način unapređenju njihovih kapaciteta za javno djelovanje;
- Hakaton „EcoGenius“ održan je u periodu od 23. do 24. novembra u hotelu Onogošt u Nikšiću. Ukupno 50 mladih iz Pljevalja uzelo je učešće na hakatonu. Tokom dva radna dana, osam timova, sastavljenih od učenika Gimnazije „Tanasije Pejatović“ i Srednje stručne škole, razvijalo je svoje ideje na temu Rješenja zasnovanih na prirodi (eng. Nature Based Solutions). Na osnovu ocjena stručnog žirija, tim „VunaTherm“ osvojio je prvo mjesto;

Hakaton "EcoGenius", novembar 2024. godine, Nikšić

- Razvijen je kratki video o realizovanim aktivnostima. Video je promovisan na društvenim mrežam Eko-tima.

Video je predstavljen u poglavlju „Video materijali u 2024. godini“ na kraju godišnjeg izvještaja.

Članstvo u radnim grupama:

NVO Eko-tim je u toku 2024. godine bio član sljedećih radnih tijela:

- Član Radne grupe za pripremu Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora;
- Član Radne grupe za pripremu Nacionalnog plana za klimu i energiju;
- Član Radne grupe za pripremu Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena i zaštiti ozonskog omotača;
- Član Radne grupe za pripremu Zakona o energetici;
- Član pregovaračke radne grupe za poglavlje 15 – Energetika.

Projekti u 2024. godini:

Projekat: Ka očuvanju biodiverziteta i jačanju upravljanja zaštićenim područjem rijeke Cijevne

Period realizacije: 01.10.2022. - 01.04.2024.

Partneri: Crnogorsko društvo ekologa (CDE)

Donator: EuroNatur i EU

Ukupan odobreni fond Eko-tim (EUR): 17.259,10 €

Ukupan odobreni fond (EUR) : 39.825,40 €

Projekat: Smanjenje ilegalne eksploatacije prirodnih resursa

Period realizacije: 15.04.2024. - 15.02.2025.

Partneri: Organizacija KOD, Zumiraj.me i Mreža za omladinski aktivizam

Donator: Nacionalni demokratski institut (NDI)

Ukupan odobreni fond Eko-tim (USD): 9.000,00 \$

Ukupan odobreni fond (USD) : 40.000,00 \$

Projekat: Povećanje kapaciteta skladištenja gasova sa efektom staklene bašte u tresetištima dinarskog krša

Period realizacije: 01.12.2023. - 28.02.2026.

Partneri: Udruga Dinarica

Donator: Njemačko savezno ministarstvo za ekonomska pitanja i klimatsku akciju, kroz program Evropske klimatske inicijative (EUKI)

Ukupan odobreni fond Eko-tim (EUR): 162.913,8 €

Ukupan odobreni fond (EUR) : 485.839,55 €

Projekat: Uklanjanje barijere iz rijeke Cijevne

Period realizacije: 01.05.2024. - 31.01.2025.

Partneri: /

Donator: The European Open Rivers Programme

Ukupan odobreni fond (EUR): 54.600,00 €

Projekat: Inicijativa zajedno za rijeke

Period realizacije: 01.01.2024. - 31.12.2024.

Partneri: /

Donator: The Nature Conservancy

Ukupan odobreni fond Eko-tim (EUR): 51.700,00 €

Projekat: Koraci ka pravednoj tranziciji u Pljevljima

Period realizacije: 01.09.2023. - 30.11.2024.

Partneri: NVO Da zaživi selo

Donator: Evropska unija

Ukupan odobreni fond Eko-tim (EUR): 19.740,00 €

Ukupan odobreni fond (EUR) : 27.890,00 €

Projekat: Podrška za ubrzanje implementacije obnovljivih izvora energije u opštini Nikšić

Period realizacije: 09.12.2022. – 28.02.2024.

Partneri: /

Donator: The Nature Conservancy

Ukupan odobreni fond Eko-tim (EUR): 25.000,00 €

Projekat: Izrada nacionalne studije za identifikaciju lokacija s visokim razvojnim potencijalom i niskim ekološkim i društvenim konfliktom za razvoj solarnih i vjetroelektrana - Montenegro Energy Growth and Acceleration (MEGA)

Period realizacije: 30.01.2024. - 31.01.2027.

Partneri: /

Donator: The Nature Conservancy

Ukupan odobreni fond Eko-tim (EUR): 40.616,00 €

Projekat: Generate

Period realizacije: 01.07.2024. - 01.06.2029.

Partneri: /

Donator: Institut za istraživanje i inovacije Ujedinjenog Kraljevstva u okviru Horizon Europe šeme podrške

Ukupan odobreni fond Eko-tim (EUR): 34.000,00 €

Projekat: Izrada studije izvodljivosti instalacije krovnih fotonaponskih panela u javnim školama u Crnoj Gori

Period realizacije: 01.09.2024. - 31.12.2024.

Partneri: /

Donator: Open Society Foundations Western Balkans

Ukupan odobreni fond Eko-tim (USD): 20.370.00 \$

Projekat: *Panda Labs Achievers: Youth for a Just Energy Transition (PLAY JET)*

Period realizacije: 01.10.2023 – 31.05.2025

Partneri: Dostignuća mladih Bugarska, Dostignuća mladih Sjeverna Makedonija, WWF Bugarska, WWF Adria Srbija

Donator: Erasmus + program uz kofinansiranje Ministarstva javne uprave Crne Gore

Ukupan odobreni fond: 400.000,00 €

Ukupan odobreni fond Eko-tim (EUR): 75.627,60 €

Projekat: Dekarbonizacijom do održivog i stabilnog elektroenergetskog sistema Crne Gore

Period realizacije: 15.03.2024. - 15.11.2024.

Partneri:/

Donator: Beyond Fossil Fuels

Ukupan odobreni fond Eko-tim (EUR): 9.900,00 €

Projekat: Energetskom tranzicijom do ubrzanog ekonomskog i ekološkog razvoja Crne Gore V

Period realizacije: 01.04.2023. - 31.03.2024.

Partneri:/

Donator: Evropski fond za klimu

Ukupan odobreni fond Eko-tim (EUR): 39.560,00 €

Projekat: Energetskom tranzicijom do ubrzanog ekonomskog i ekološkog razvoja Crne Gore VI

Period realizacije: 01.04.2024. - 31.03.2025.

Partneri:/

Donator: Evropski fond za klimu

Ukupan odobreni fond Eko-tim (EUR): 28.692,00 €

Publikacije u 2024. godini:

- Analiza tranzicionih izazova, uticaj tranzicije na klimatski neutralnu ekonomiju, uključujući socijalnu, ekonomsku i dimenziju zaštite životne sredine, februar 2024;
- Edukativni materija (brošura) o pravednoj tranziciji, april 2024;
- Brošura „Putem pravedne tranzicije“, mart 2024.
- Analiza krivične odgovornosti u oblasti ilegalne eksploatacije prirodnih resursa, novembar 2024;
- Priručnik za otkrivanje tresetišta kroz igru i istraživanje, septembar 2024;
- Plan jačanja kapaciteta za zaštićena područja u Crnoj Gori, jul 2024;
- Vodič o održivom turizmu i upravljanju posjetiocima i pritiscima u Đalovića klisuri, septembar 2024;
- Studija „Mapiranje potencijala solara i vjetra na teritoriji opštine Nikšić“, februar 2024;
- Studija izvodljivosti za instalaciju krovnih fotonaponskih (PV) sistema u javnim školama u Crnoj Gori, decembar 2024;

Video materijali u 2024. godini:

- Video o aktivnom turizmu u Spomeniku prirode „Kanjon Cijevne“
<https://www.youtube.com/watch?v=i8T00zFSNmc>
- Video o kanjonu rijeke Cijevne
https://www.youtube.com/watch?v=SGRYy_bNOnk
- Video o biljnim i životinjskim vrijednostima Spomenika prirode „Kanjon Cijevne“
https://www.youtube.com/watch?v=Uiy2sA_BTg
- Video o kulturnom nasljeđu Spomenika prirode „Kanjon Cijevne“
<https://www.youtube.com/watch?v=aCr9tup8K1M>
- Video o biljnoj vrsti *Ramonda* Spomenika prirode „Kanjon Cijevne“
<https://www.youtube.com/watch?v=PKxWAJFQTfi>
- Video o biljnoj vrsti *Pinguicula hirtiflora* Spomenika prirode „Kanjon Cijevne“
<https://www.youtube.com/watch?v=qbM9mmw6svc>
- Video o Evropskom zelenom pojasu
<https://www.youtube.com/watch?v=zBhwrtVuMWw>
- Animacija o Planu pravedne tranzicije
<https://www.youtube.com/watch?v=meyEc7zkEsg>

-Video o ženskom preduzetništvu u Pljevljima

https://www.youtube.com/watch?v=pKGGq_6fK_A

-Video o sprovedenim aktivnostima u okviru projekta „Panda Labs Achievers: Youth for a Just Energy Transition (PLAY JET)”

<https://www.youtube.com/watch?v=nAEH3i1SfZs>

-Video o tresetištima Skadarskog jezera i Livanjskog polja

<https://www.youtube.com/watch?v=1Ga2iiOxYfk&t=231s>

-Video o tresetištima posvećen donosiocima odluka

<https://www.youtube.com/watch?v=IeeauptRBM4&t=2s>

-Video o zagađenju vazduha

<https://www.youtube.com/watch?v=eJP4pXrMbc0&t=34s>

Eko-tim u medijima u 2024. godini:

- Ukupno objavljeno 205 medijskih članaka, uz 19 gostovanja u emisijama.

Naša organizacija je ponosni član sljedećih mreža:

- Mreža za mlade Crne Gore

Mreža je krovna organizacija mladih, odnosno savez omladinskih organizacija, organizacija koje rade sa i za mlade, te saveza i unija mladih iz Crne Gore.

- Mladi za razmjenu i razumijevanje (YEU)

Mreža "Mladi za razmjenu i razumijevanje (YEU)" osnovana je u Strazburu 1986. godine od strane grupe od 120 mladih ljudi iz 11 različitih zemalja. Godine 1989. priznati su kao član Evropskog koordinacionog biroa (E.C.B.). Danas su član Evropskog omladinskog foruma, koji je nezavisna platforma za međunarodne nevladine omladinske organizacije (INGYO) i nacionalne omladinske savjete (NYC) u Evropi. U njihovim aktivnostima učestvuju mladi iz više od 30 zemalja širom Evrope i Afrike. Kao međunarodna mreža, predstavljaju mrežu u kontaktima sa institucijama i partnerima u omladinskom sektoru.